

Maria FILIPIAK

PAPIEŻE JAN PAWEŁ II, BENEDYKT XVI
I FRANCISZEK
O ROLI CHRZEŚCIJAŃSTWA
W KULTURZE EUROPEJSKIEJ DAWNIEJ I DZIŚ
Bibliografia wypowiedzi z lat 1978-2016

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I	(2005) ss. 1326	IV	(2008) t. 2, ss. 1099
II	(2006) t. 1, ss. 1008	V	(2009) t. 1, ss. 1439
II	(2006) t. 2, ss. 1065	V	(2009) t. 2, ss. 980
III	(2007) t. 1, ss. 1405	VI	(2010) t. 1, ss. 1166
III	(2007) t. 2, ss. 1065	VI	(2010) t. 2, ss. 1390
IV	(2008) t. 1, ss. 1280	VII	(2011) t. 1, ss. 1072

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

I (2013) t. 1, ss. 596

NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220

NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793

NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753

NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875

NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924

NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611

NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572

NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877

NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004

NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852

NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686

NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924

NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827

NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076

NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856

NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

AP 2 – *Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II*, Città del Vaticano 1986, ss. 479

AP 3 – *Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II*, Città del Vaticano 1989, ss. 395

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980-

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Kolegialność biskupia a regionalne autonomie* (Przemówienie do biskupów europejskich, 19 XII), NPI, s. 167-168; toż: *Colegialità episcopale e autonomie regionali*, IGP I, s. 364-368.

1979

2. *Chrześcijańska uniwersalność Rzymu w historii człowieka* (Audienca generalna, 25 IV), NP II, 1, s. 409-413; toż: *L'universalità cristiana di Roma nella storia dell'uomo*, IGP II, 1, s. 971-974.

3. *Nie można usunąć Chrystusa z historii człowieka* (Przemówienie do Polaków, Warszawa, 2 VI), NP II, 1, s. 598-601; toż: *Non si può escludere Cristo dalla storia dell'uomo*, IGP II, 1, s. 1385-1391.

4. *Jedność duchowa chrześcijańskiej Europy* (Homilia podczas Mszy św., Gniezno, 3 VI), NP II, 1, s. 606-611; toż: *L'unità spirituale dell'Europa cristiana*, IGP II, 1, s. 1399-1406.

5. *Inspiracja chrześcijańska w kulturze polskiej* (Przemówienie do młodzieży, Gniezno, 3 VI), NP II, 1, s. 611-613; toż: *L'ispirazione cristiana nella cultura polacca*, IGP II, 1, s. 1407-1409.

6. *Znamienna jedność biskupów polskich uznanym źródłem duchowej mocy* (Przemówienie do Plenarnej Konferencji Episkopatu Polski, 5 VI), NP II, 1, s. 636-645; toż: *L'unità tipica dei Vescovi polacchi sorgente riconosciuta di forza spirituale*, IGP II, 1, s. 1432-1445.

7. *Wspólnie realizujemy Sobór* (Przemówienie do biskupów Europy, 20 VI), NP II, 1, s. 742-745; toż: „*Realizziamo insieme il Concilio*”, IGP II, 1, s. 1582-1587.

1980

8. *Jedność moralna i duchowa wszystkich narodów Europy* (Orędzie do opata na Monte Cassino, 21 III), NP III, 1, s. 274-275; toż: *L'unità morale e spirituale di tutti i popoli dell'Europa*, IGP III, 1, s. 664-666.

9. *Odnaleźć sens życia na miarę św. Benedykta* (Homilia podczas Mszy św., Nursja, 23 III), NP III, 1, s. 281-284; toż: *Ritrovare il senso della vita sul modello di San Benedetto*, IGP III, 1, s. 681-687.

10. *Muzyka sakralna – wyrazem chrześcijańskiego dziedzictwa kulturalnego* (Przemówienie do Stowarzyszenia Świętej Cecylii, 21 IX), NP III, 2, s. 366-369; toż: *La musica sacra espressione del patrimonio culturale cristiano*, IGP III, 2, s. 696-701.

11. *Wierność wobec tradycji i twórczości* (Przemówienie do Włoskiej Akcji Katolickiej, 27 IX), NP III, 2, s. 389-391; toż: *Fedeltà alla tradizione e creatività per L'aggiornamento*, IGP III, 2, s. 743-743.

12. *Z dzieła świętych narodziła się cywilizacja europejska* (Przemówienie na otwarciu kaplicy węgierskiej w podziemiach Bazyliki św. Piotra, 8 X), NP III, 2, s. 439-440; toż: *La strada maestra per costruire un'Europa pacifica e veramente umana*, IGP III, 2, s. 801-806.

13. *Jedność Europy w szerszej perspektywie* (Przemówienie do dziennikarzy europejskich, 25 X), NP III, 2, s. 521-523; toż: *L'unità europea in un orizzonte più vasto*, IGP III, 2, s. 981-984.

14. *Święci Cyryl i Metody współpatronami Europy* (List apostolski *Egregiae virtutis*, 31 XII), NP III, 2, s. 913-915; toż: *Lettera Apostolica Egregiae virtutis*, IGP III, 2, s. 1833-1839.

1981

15. *Patronowie wspólnego dziedzictwa kontynentu europejskiego* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość świętych Cyryla i Metodego, 14 II), NP IV, 1, s. 145-147; toż: *L'evangelizzazione é l'identità più profonda della Chiesa*, IGP IV, 1, s. 293-297.

16. *Konieczne przystosowanie w poszanowaniu dla tradycji* (Przemówienie do kapłanów i zakonników, 26 IV), NP IV, 1, s. 496-500; toż: *Necessario aggiornamento nel rispetto della tradizione*, IGP IV, 1, s. 1035-1042.

17. *Posiadanie cennego dziedzictwa pociąga za sobą odpowiedzialność* (Orędzie na uroczystość ku czci świętych Cyryla i Metodego, 6 VII), NP IV, 2, s. 2-4; toż: *Possedere un'eredità preziosa comporta una grande responsabilità*, IGP IV, 2, s. 5-11.

18. *Wspólne korzenie chrześcijańskie narodów Europy* (Przemówienie do uczestników kolokwium, 6 XI), NP IV, 2, s. 246-248; toż: *Cristo per salvare l'Europa e il mondo da ulteriori catastrofi*, IGP IV, 2, s. 566-571.

19. *Dziedzictwo i posłannictwo* (Przemówienie do uczestników kongresu „Kryzys Zachodu i posłannictwo duchowe Europy”, 12 XI), NP IV, 2, s. 263-265; toż: *L'importanza dell'eredità spirituale dell'Europa per il suo avvenire*, IGP IV, 2, s. 610-613.

20. *Żeby Polacy mogli kształtować swoją przyszłość w oparciu o własną kulturę* (Przemówienie po koncercie, 31 XII), NP IV, 2, s. 563-564; toż: *Concerto offerto al Papa da un'orchestra sinfonica polacca*, IGP IV, 2, s. 1278-1281.

1982

21. *Strzeżcie zazdrośnie spuścizny duchowej przekazanej wam przez bł. Agnieszkę Czeską* (List do arcybiskupa Pragi, 1 III), NP V, 1, s. 309-313; toż: *Custodite gelosamente l'eredità spirituale tramandatavi dalla Beata Agnese di Boemia*, IGP V, 1, s. 732-739.

22. *Kryzys Europy jest kryzysem chrześcijaństwa w Europie* (Przemówienie do uczestników sympozjum, 5 X), NP V, 2, s. 502-506; toż: *La crisi della cultura europea è la crisi della cultura cristiana*, IGP V, 3, s. 689-696.

23. *Wolność, współpraca, uniwersalizm, służba człowiekowi – warunkami prawdziwego postępu kultury* (Przemówienie do przedstawicieli świata nauki i kultury Hiszpanii, Madryt, 3 XI), NP V, 2, s. 685-690; toż: *Libertà, cooperazione, universalità, servizio dell'uomo, condizioni per il vero avanzamento della cultura*, IGP V, 3, s. 1094-1103.

24. *Powołanie ludzkie i chrześcijańskie narodów kontynentu europejskiego* (Akt europejski, Santiago de Compostela, 9 XI), NP V, 2, s. 772-775; toż: *La vocazione umana e cristiana delle nazioni del continente europeo*, IGP V, 3, s. 1257-1263.

1983

25. *Kulturalna wspólnota kontynentu nie jest zrozumiała bez chrześcijańskiego orędzia* (Nieszpory europejskie na Heldenplatz, Wiedeń, 10 IX), NP VI, 2, s. 189-193; toż: *Un'Europa unita dalla fede in Cristo*, IGP VI, 2, s. 436-444.

26. *Tysiąc lat głębokiej więzi* (Przemówienie do prezydenta Austrii, 11 IX), NP VI, 2, s. 208-210; toż: *È millenario e profondo il legame del popolo austriaco col Vangelo*, IGP VI, 2, s. 472-476.

27. *Wydarzenie, które ocaliło kulturę i chrześcijaństwo Europy* (Przemówienie na Kahlenbergu, Wiedeń, 13 IX), NP VI, 2, s. 233-235; toż: *Fidatevi di Cristo*, IGP VI, 2, s. 526-530.

1984

28. *Chrześcijańska koncepcja kultury* (Audycja generalna, 8 II), ORpol. 5(1984) nr 1-2, s. 20-21; toż: „*La cultura cristiana esiste e non dobbiamo temere di affermarlo*”, IGP VII, 1, s. 259-261.

29. *Pluralizm, który buduje jedność* (Przemówienie do kardynałów i Kurii Rzymskiej, 21 XII), ORpol. 5(1984) nr 11-12, s. 1, 5; toż: *Il carisma di Pietro: servire l'universale unità vegliando, difendendo l'autenticità del Vangelo*, IGP VII, 2, s. 1621-1634.

1985

30. *Zaproponujcie światu model cywilizacji chrześcijańskiej* (Przemówienie podczas spotkania ze światem kultury, 30 I), ORpol. 6(1985) nr 2, s. 14-15; toż: *Il dialogo Vangelo-culture promuove la civiltà dell'amore*, IGP VIII, 1, s. 97-100.

31. *1100 lat od zakończenia misji świętych Cyryla i Metodego* (Homilia podczas Mszy św., 15 II), ORpol. 6(1985) nr 2, s. 1, 4; toż: *L'eredità di Cirillo e Metodio vive nell'identità culturale slava e nel desiderio dell'unione dei cristiani*, IGP VIII, 1, s. 501-506.

32. *List Ojca Świętego Jana Pawła II do całego kleru Czechosłowacji z okazji obchodów tysiącletniej rocznicy śmierci św. Metodego* (10 IV), ORpol. 6(1985) nr 4-5, s. 7-8; toż: Lettera a tutto il clero cecoslovacco riunito a Velehrad in occasione del 1100 anniversario della morte dell'apostolo degli slavi „*Convenistis, dilecti*”, IGP VIII, 1, s. 963-980.

33. *Dziedzictwo i świadectwo* (Przemówienie do Polaków, Bruksela, 19 V), ORpol. 6(1985) nr 4-5, s. 17; toż: *Fedeltà a Cristo e alla propria storia: ecco il vero significato di solidarietà*, IGP VIII, 1, s. 1553-1559.

34. *Kontynent europejski* (Przemówienie podczas wizyty w siedzibie EWG, Bruksela, 20 V), ORpol. 6(1985) nr nadzw., s. 38-39; toż: *Europa, fonda il tuo futuro sulla verità dell'uomo e spalanca le tue porte alla solidarietà universale*, IGP VIII, 1, s. 1578-1588.

35. *Slavorum apostoli* (Encyklika o Apostołach Słowian, 2 VI), ORpol. 6(1985) nr 4-5, s. 3-6; toż: Lettera Enciclica *Slavorum Apostoli*, IGP VIII, 2, s. 3-33.

36. *Ukazywać wielkie wartości człowieka w świetle nauki i wiary chrześcijańskiej* (Przemówienie do świata kultury, 19 X), NP VIII, 2, s. 533-536; toż: *Ravvivare i grandi valori dell'uomo alla luce della scienza e della fede cristiana*, IGP VIII, 2, s. 1035-1039.

1986

37. *Chrześcijańska tożsamość Europy* (Homilia podczas Mszy św., Rawenna, 11 V), ORpol. 7(1986) nr 5, s. 17; toż: *Le forze morali per una rifondazione dell'Europa*, IGP IX, 1, s. 1373-1380.

38. *Nie zapominajcie o korzeniach, z których wyrastacie* (Przemówienie do Polaków, 1 VII), ORpol. 7(1986) nr 7, s. 5.

39. *Apel do mieszkańców Europy* (7 IX), ORpol. 7(1986) nr 9, s. 12; toż: *L'Europa costruisca una più solida unità sulla base dei comuni valori cristiani*, IGP IX, 2, s. 558-561.

1987

40. *Jedyna droga ku zjednoczonej duchowo Europy* (Homilia podczas Mszy św., Spira, 4 V), ORpol. 8(1987) nr 8, s. 24-25; toż: *Superare i contrasti internazionalisti tra i Paesi e i blocchi per un'Europa unita dell'Atlantico agli Urali*, IGP X, 2, s. 1593-1602.

1988

41. *O podstawową tożsamość Europy* (Audiencja dla Komitetu Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europejskiej do Stosunków z Parlamentami Krajowymi, 17 III), ORpol. 9(1988) nr 3-4, s. 24, 32; toż: *Tornare ai valori originati dal Cristianesimo per restituire all'Europa la sua fondamentale unità*, IGP XI, 1, s. 661-663.

42. *Wspólne korzenie* (Przemówienie do uczestników sympozjum nt. początków chrześcijaństwa słowiańsko-bizantyjskiego, 5 V), ORpol. 9(1988) nr 3-4, s. 4; toż: *La celebrazione del Millennio della Rus' di Kiev occasione di gioia comune da vivere nella piena libertà religiosa*, IGP XI, 2, s. 1143-1146.

43. *Ku jednej zjednoczonej Europy* (Przemówienie do prezydenta, Wiedeń, 23 VI), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 20-21; toż: *Nella comune fede cristiana la forza per dar vita a un processo di rinnovamento creativo per un'Europa unita*, IGP XI, 2, s. 2119-2123.

44. *Jeżeli Europa chce pozostać sobie wierna* (Przemówienie do Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europejskiej, 8 X), ORpol. 9(1988) nr 10-11, s. 5-6; toż: *Se l'Europa vuole essere fedele a se stessa deve trovare nelle sue radici uno spirito comune*, IGP XI, 3, s. 1070-1079.

45. *Moje rodzime dziedzictwo pomaga mi odkrywać i rozumieć innych* (Przemówienie podczas audiencji dla polskich pielgrzymów w dziesiątą rocznicę pontyfikatu, 16 X), ORpol. 9(1988) nr 10, s. 1, 15; toż: *Furono pronti a farsi servi di tutti*, IGP XI, 3, s. 1231-1238.

1989

46. *Chrzest – wydarzenie przeobrażające* (Uroczystość Chrztu Pańskiego, 8 I), ORpol. 10(1989) nr 1-2, s. 4; toż: *Il Battesimo, evento decisivo e determinante che conferisce all'uomo la sua vera dignità*, IGP XII, 1, s. 48-50.

47. *Podjęte przez was trudy przyniosą wielkie owoce* (Przemówienie do polskich pielgrzymów, 8 V), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 28-29.

1990

48. *Europa i świat na progu ostatniej dekady XX wieku* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 13 I), ORpol. 11(1990) nr 1, s. 5-6; toż: *Interi popoli hanno preso la parola: donne, giovani, uomini hanno vinto la paura*, IGP XIII, 1, s. 69-83.

49. *Tu znajduje się kamień węgielny europejskiej jedności* (Homilia podczas Mszy św., Velehrad, 22 IV), ORpol. 11(1990) nr 5, s. 24-26; toż: „*Ecco, la notte è passata: il vostro pellegrinaggio verso la libertà deve tuttavia continuare*”, IGP XIII, 1, s. 976-981.

50. *Co Duch Święty mówi Kościołowi przez doświadczenia wschodniej i zachodniej Europy?* (Przemówienie do uczestników zebrania konsultacyjnego przed specjalnym zgromadzeniem Synodu Biskupów poświęconym Europie, 5 VI), ORpol. 11(1990) nr 6, s. 1, 16-17; toż: *Un reciproco scambio di doni e di esperienze tra le Chiese dell'Oriente e dell'Occidente per la nuova evangelizzazione dell'Europa*, IGP XIII, 1, s. 1512-1523.

51. *Jesteśmy jedną wspólnotą odpowiedzialną za Polskę* (Przemówienie do uczestników spotkania „Kraj – Emigracja”, 29 X), ORpol. 11(1999) nr 10-11, s. 1, 18; toż: *Il volto dell'Europa è cambiato e continua a trasformarsi: la Polonia ha dato un contributo particolare a tali cambiamenti*, IGP XIII, 2, s. 968-971.

52. Encyklika o stałej aktualności posłania misyjnego *Redemptoris missio* (7 XII), ORpol. 11(1990) nr 1, s. 4-37, p. 92; toż: Lettera Enciclica [...] *Redemptoris Missio*, IGP XIII, 2, s. 1398-1486.

1991

53. *List Ojca Świętego Jana Pawła II do Braci w biskupstwie na kontynencie europejskim* (Fatima, 13 V), ORpol. 12(1991) nr 7, s. 25-26; toż: *Prepariamo il Sinodo non solo con la riflessione, ma ancor più con il „metodo” della preghiera*, IGP XIV, 1, s. 1239-1241.

54. *Włączeni przez chrzest w Tajemnicę Chrystusa* (Przemówienie na zakończenie Synodu Diecezjalnego, Kielce, 3 VI), w: *Ducha nie gościł. Jan Paweł II w Polsce 1-9 czerwca 1991*, Paryż 1991, s. 91-94.

55. *By szukać skutecznych dróg reewangelizacji chrześcijańskiej Europy* (Przemówienie na otwarcie Synodu diecezji białostockiej, 5 VI), ORpol. 12(1991) nr 5, s. 51; toż: *Ravvivare la presenza della Chiesa nel campo della carità per cercare le vie efficaci di una nuova evangelizzazione*, IGP XIV, 1, s. 1507-1510.

56. *Jaka wolność? Jaka Europa?* (Homilia podczas Mszy św., Włocławek, 7 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 6-8; toż: *Il cuore trafitto sulla croce è il frutto dell'eterno amore di Dio per l'uomo*, IGP XIV, 1, s. 1549-1555.

57. *Trzeba na nowo ukazać Europie wartość i piękno kultury chrześcijańskiej* (Audjencja z okazji 10-lecia Fundacji Jana Pawła II, 26 IX), ORpol. 12(1991) nr 9-10, s. 40-41; toż: *La „Fondazione Giovanni Paolo II” è stata creata per servire la cultura, la tradizione e la Nazione polacca*, IGP XIV, 2, s. 650-655.

58. *Ewangelizacja kultur* (Przemówienie do uczestników sympozjum przedsynodalnego, 31 X), ORpol. 13(1992) nr 1, s. 58-60; toż: *Siete chiamati a fare in modo che la nuova evangelizzazione sia l'incontro tra la parola di vita e le culture d'Europa*, IGP XIV, 2, s. 1038-1044.

1992

59. *Dialog między kulturami i wiarą* (Audjencja dla członków Papieskiej Rady do spraw Kultury, 10 I), ORpol. 13(1992) nr 7, s. 29-31; toż: *Suscitare una nuova cultura dell'amore e della speranza, ispirata dalla verità*, IGP XV, 1, s. 46-52.

60. *Chrzest w Kościele – wspólnocie kapłańskiej i sakramentalnej* (Audiencja generalna, 25 III), ORpol. 13(1992) nr 5, s. 44-46; toż: *Nella Chiesa, comunità sacerdotale e sacramentale, il Battesimo*, IGP XV, 1, s. 964-969.

1993

61. *Tajemnica odkupienia w dziejach narodów* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Castel Gandolfo, 12 IX), ORpol. 14(1993) nr 12, s. 45; toż: *La pace tra i popoli, la pace dei cuori*, IGP XVI, 2, s. 751.

1994

62. *Bądźcie godni waszego dziedzictwa wiary i kultury* (Homilia wygłoszona podczas inauguracji nowenny modlitw za Italię i z Italią, 15 III), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 29-32; toż: *La grande preghiera per l'Italia e con l'Italia*, IGP XVII, 1, s. 703-710.

63. *Miłość natchnieniem kultury chrześcijańskiej* (Przemówienie do uczestników plenarnego posiedzenia Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 18 III), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 22-24; toż: *In un mondo bisognoso di unità e di amore, la fede apre nuovi orizzonti al genio creativo dell'uomo*, IGP XVII, 1, s. 739-744.

64. *Polska bronila chrześcijańskiej przyszłości Europy* (Oreędzie z okazji 50. rocznicy bitwy o Monte Cassino, 18 V), ORpol. 15(1994) nr 6-7, s. 54-56; toż: *Di fronte alla storia la Polonia salva il futuro dell'Europa cristiana*, IGP XVII, 1, s. 1073-1078.

65. List apostolski *Tertio millennio adveniente* [...] w związku z przygotowaniem Jubileuszu Roku 2000 (10 XI), ORpol. 15(1994) nr 12, s. 4-22, zwł. p. 15; toż: *Lettera Apostolica [...] Tertio Millennio Adveniente*, IGP XVII, 2, s. 664-743.

1995

66. *List Jana Pawła II na 350-lecie Unii Użhorodzkiej* (25 III), ORpol. 16(1995) nr 8-9, s. 7; toż: *Verso i 350 anni dell'unione di Užhorod*, IGP XVIII, 1, s. 602-604.

67. *Chrześcijaństwo i kultura* (Przemówienie podczas audyencji dla profesorów i pracowników naukowych Krakowskiej ASP, 1 V), ORpol. 16(1995) nr 6, s. 60-61.

68. List apostolski *Oriente lumen* (2 V), ORpol. 16(1995) nr 6, s. 32-44, zwł. p. 9; toż: *Lettera Apostolica Oriente Lumen*, IGP XVIII, 1, s. 1118-1152.

69. *Na szlaku ewangelizacji Słowian* (Audiencja generalna, 24 V), ORpol. 16(1995) nr 7, s. 12-13; toż: *Attraverso la storica Porta di Moravia verso il grande Giubileo del 2000*, IGP XVIII, 1, s. 1414-1426.

70. *Aby nasze chrześcijaństwo było dojrzałe* (Przemówienie do Polaków, 23 XII), ORpol. 17(1996) nr 2, s. 20-21; toż: *Il Millennio del Battesimo ha preparato la Polonia al Grande Giubileo del Duemila*, IGP XVIII, 2, s. 1444-1446.

1996

71. *Szukajmy pilnie dróg zjednoczenia* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, 25 I), ORpol. 17(1996) nr 3, s. 38-39; toż:

Una sfida per i cristiani in occasione del Grande Giubileo: presentarsi a Cristo se non pienamente uniti, almeno più vicini, IGP XIX, 1, s. 132-135.

72. *Opatrznościowe wydarzenie w życiu Kościoła* (Przemówienie do uczestników spotkania poświęconego Wielkiemu Jubileuszowi Roku 2000, 16 II), ORpol. 17(1996) nr 5, s. 50-52; toż: *Cristo, cuore del mondo*, IGP XIX, 1, s. 336-343.

73. *Świat patrzy na Rzym i wiele oczekuje od Rzymu* (Przemówienie do duchowieństwa diecezji rzymskiej, 22 II), ORpol. 17(1996) nr 5, s. 52-54; toż: *Anche oggi il mondo guarda a Roma e attende molto da Roma*, IGP XIX, 1, s. 398-404.

74. *List apostolski papieża Jana Pawła II na 350-lecie Unii Užhorodzkiej* (18 IV), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 4-6; toż: „*Anzitutto rendo grazie al mio Dio, per mezzo di Gesù Cristo, riguardo a tutti voi*”, IGP XIX, 1, s. 1014-1022.

75. *Nie lekajcie się Chrystusa, nie lekajcie się Kościoła* (Homilia podczas Mszy św. w Lublanie, 18 V), ORpol. 17(1996) nr 7-8, s. 9-11; toż: *All'alba di un nuovo periodo della vostra storia urge in ritorno alle sorgenti in vista della nuova evangelizzazione*, IGP XIX, 1, s. 1275-1280.

76. *Dialog chrześcijaństwa z kulturą* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i sztuki, 19 V), ORpol. 17(1996) nr 7-8, s. 16-18; toż: *Questa è l'ora della verità per l'Europa*, IGP XIX, 1, s. 1296-1300.

77. *Wydarzenie doniosłe dla historii całego narodu* (Audiencja generalna po podróży do Słowenii, Watykan, 22 V), ORpol. 17(1006) nr 7-8, s. 18-19; toż: *Nel cenacolo della Chiesa che è in Slovenia per un rinnovato slancio missionario*, IGP XIX, 1, s. 1309-1318.

78. *Wiara chrześcijańska duszą Europy* (Homilia podczas Mszy św., Paderborn, 22 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 9-11; toż: *Da Paderborn un grido alla Chiesa in Germania: „Non fatevi gettare nello scoraggiamento! siate uniti nella speranza”*, IGP XIX, 1, s. 1552-1560.

79. *Przypatrzcie się powołaniu waszemu* (Homilia podczas Mszy św. z okazji 1500. rocznicy chrztu króla Chlodwiga, 22 IX), ORpol. 17(1996) nr 11-12, s. 31-32; toż: *Cattolici di Francia, la Chiesa è sempre Chiesa del presente. Al suo passato guarda per avanzare nella fede su vie nuove*, IGP XIX, 2, s. 424-429.

80. *Jubileusz Roku 2000 nagłym wezwaniem do ewangelizacji* (Przemówienie do członków Konferencji Episkopatu Francji, 22 IX), ORpol. 17(1996) nr 11-12, s. 33-35; toż: *Accogliete il Grande Giubileo del Duemila come un appello pressante alla nuova evangelizzazione*, IGP XIX, 2, s. 432-437.

81. *Śladami chrześcijaństwa Europy* (Audiencja generalna, 25 IX), ORpol. 17(1996) nr 11-12, s. 17-18; toż: *Una particolare gratitudine va ai cattolici francesi per la chiara testimonianza della loro fede e della loro comunione con il successore di Pietro*, IGP XIX, 2, s. 458-467.

82. *O nową wiosnę kultury chrześcijańskiej* (Przemówienie do przedstawicieli akademii papieskich, 28 XI), ORpol. 18(1997) nr 2, s. 45-46; toż: *Le Pontificie Accademie verso il Grande Giubileo dell'anno 2000*, IGP XIX, 2, s. 773-778.

1997

83. *Kościół prowadzi ludzi do Chrystusa* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 I), ORpol. 18(1997) nr 2, s. 28; toż: „*Vogliamo invocare la grazia di un ulteriore*

approfondamento delle relazioni di comunione tra i cristiani d'Oriente e d'Occidente", IGP XX, 1, s. 19-21.

84. *Budujmy Europę wierni orędziu Chrystusa* (Przemówienie do grupy chrześcijańskich deputowanych do parlamentu Europejskiego, 6 III), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 32-33; toż: „*Se l'Europa si costruisce escludendo la dimensione trascendente della persona essa perde una gran parte del suo fondamento*”, IGP XX, 1, s. 391-394.

85. *Przykład i przesłanie św. Wojciecha aktualne w naszych czasach* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie obchodów tysiąclecia śmierci św. Wojciecha, Praga, 27 IV), ORpol. 18(1997) nr 8-9, s. 16-17; toż: *Adalberto è un santo per i cristiani di oggi: li invita ad aprirsi alla società attuale per purificarla alla luce del Vangelo*, IGP XX, 1, s. 834-838.

86. *Tylko z Chrystusem można zbudować nowy dom dla Europy* (Homilia podczas Mszy św. z okazji 1000-lecia śmierci św. Wojciecha, Gniezno, 3 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 27-29; toż: *Solo con Cristo si può costruire la nuova casa d'Europa*, IGP XX, 1, s. 1370-1378.

87. *W służbie Chrystusa i Kościoła* (Orędzie do osób konsekrowanych, 4 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 41-43; toż: *Opponetevi alla grande tentazione dei nostri tempi: quella di rifiutare il Dio dell'amore*, IGP XX, 1, s. 1413-1421.

88. *Budujmy Polskę wierną swym korzeniom* (Przemówienie pożegnalne, Kraków-Balice, 10 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 71-72; toż: *La Polonia fedele alle sue radici. L'Europa fedele alle sue radici*, IGP XX, 1, s. 1494-1498.

89. *Być chrześcijaninem u progu trzeciego tysiąclecia* (Przemówienie do uczestników XVII Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Rady do Spraw Świeckich, 30 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 27-28; toż: *Le Giornate Mondiali della Gioventù hanno mostrato che i giovani sono la speranza della Chiesa che si prepara al terzo millennio*, IGP XX, 2, s. 704-708.

90. *Wprowadzenie w Jubileusz* (Audiencja generalna, 19 XI), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 45-46; toż: *Introduzione al Giubileo*, IGP XX, 2, s. 830-836.

1998

91. *Dziedzictwo chrześcijańskiej przeszłości zobowiązuje* (Przemówienie do pielgrzymów z diecezji drohiczyńskiej, 19 II), ORpol. 19(1998) nr 4, s. 54-55.

92. *Chrzest fundamentem chrześcijańskiej egzystencji* (Audiencja generalna 1 IV), ORpol. 19(1998) nr 7, s. 43-44; toż: *Il Battesimo, fondamento dell'esistenza cristiana*, IGP XXI, 1, s. 688-695.

93. *Jedyny chrzest wspólnoty chrześcijańskiej* (Audiencja generalna, 15 IV), ORpol. 19(1998) nr 7, s. 44-45; toż: *L'unico battesimo della Comunità cristiana*, IGP XXI, 1, s. 756-765.

94. *Bierzmowanie jako dopełnienie łaski chrztu* (Audiencja generalna, 30 IX), ORpol. 20(1999) nr 1, s. 47-48; toż: *La Confermazione come compimento della grazia battesimale*, IGP XXI, 2, s. 594-602.

95. *Conservare la memoria del ricco patrimonio cristiano è creare vincoli nuovi tra la fede e le culture* [Zachowywanie pamięci bogatego chrześcijańskiego dziedzictwa jest tworzeniem nowych więzów między wiarą a kulturami] (Przemówienie podczas spotkania z członkami francuskiej placówki naukowej w Rzymie, 9 XI), IGP XXI, 2, s. 962-964.

96. *Incarnationis mysterium* (Bulla ogłaszająca Wielki Jubileusz Roku 2000, 29 XI), ORpol. 20(1999) nr 1, s. 9-15; toż: *Incarnationis Mysterium*, IGP XXI, 2, s. 1100-1143.

1999

97. *Dawajmy świadectwo Chrystusowi słowem i czynem* (Przemówienie do uczestników XVIII Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Rady do Spraw Świeckich, 1 III), ORpol. 20(1999) nr 5-6, s. 52-53; toż: „*I fedeli laici non eludano un serio esame di coscienza per poter attraversare la Porta Santa dal Terzo Millennio temprati nella verità e nella santità*”, IGP XXII, 1, s. 451-455.

98. *W nowe tysiąclecie z Księgą Ewangelii* (Homilia podczas Mszy św., Pelplin, 6 VI), ORpol. 20(1999) nr 8, s. 13-15; toż: *Entrate nel nuovo millennio con il libro del Vangelo! Esso non manchi in nessuna casa polacca! Leggetelo e meditatelo!*, IGP XXII, 1, s. 1206-1212.

99. *List apostolski motu proprio ogłaszający św. Brygidę Szwedzką, św. Katarzynę z Sieny i św. Teresę Benedyktę od Krzyża współpatronkami Europy* (1 X), ORpol. 20(1999) nr 12, s. 12-16; toż: *Lettera Apostolica Spes Aedificandi*, IGP XXII, 2, s. 493-514.

100. *Czerpcie z dziedzictwa przeszłości, aby kształtować przyszłość* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i kultury, 9 XI), ORpol. 21(2000) nr 1, s. 25-27; toż: *Gli uomini e le donne impegnati nella cultura mettano la propria creatività al servizio della promozione della vita in tutta la sua verità, bellezza e bontà*, IGP XXII, 2, s. 861-865.

101. *Chrześcijański humanizm* (Przemówienie do uczestników Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 19 XI), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 36-37; toż: *Alla vigilia del Giubileo „proseguite nello sforzo di far conoscere il Signore a quanti sono immersi nel relativismo e nell'indifferenza”*, IGP XXII, 2, s. 954-958.

2000

102. *Na drodze do pełnej jedności* (Przemówienie podczas otwarcia Drzwi Świętych i nabożeństwa ekumenicznego w bazylice św. Pawła za Murami, 18 I), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 14-16; toż: „*Da questa Basilica io spingo avanti lo sguardo verso il nuovo millennio: in un futuro non lontano i cristiani, finalmente riconciliati, possano tornare a camminare insieme come unico popolo*”, IGP XXIII, s. 80-85.

103. *Chrystus źródłem życia i nadziei w trzecim tysiącleciu* (Homilia podczas Mszy św. dla pielgrzymów z Polski, 6 VII), ORpol. 21(2000) nr 9, s. 14-15; toż: *Un programma di evangelizzazione per il terzo millennio*, IGP XXIII, 2, s. 26-31.

104. *Przekażmy przyszłym pokoleniom dziedzictwo wiary* (Przemówienie do pielgrzymów z Polski, 6 VII), ORpol. 21(2000) nr 9, s. 16-17; toż: *È qui presente tutta la nostra storia millenaria*, IGP XXIII, 2, s. 32-36.

2001

105. *Kształtujcie duchowe oblicze Polski i Europy* (Przemówienie do delegacji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 15 XII), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 55-56; toż:

Un compito grande: contribuire a formare il volto spirituale non soltanto della Polonia ma dell'intera Europa, IGP XXIV, 2, s. 1119-1122.

2002

106. *Europa potrzebuje Jezusa Chrystusa* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowego Forum Fundacji im. Alcede de Gasperiego, 23 II), ORpol. 23(2002) nr 5, s. 52-53; toż: „*L'Europa conservi e faccia fruttificare la sua eredità cristiana*”, IGP XXV, 1, s. 256-258.

107. *Strzeżmy duchowego i moralnego wymiaru Europy* (Przesłanie z okazji 1000. rocznicy wyniesienia kościoła pw. św. Wojciecha w Rawennie, 24 IV), ORpol. 23(2002) nr 7-8, s. 8-9; toż: *Offrire al progetto dell'unità dei popoli europei un „ancoraggio trascendente” mediante un esplicito riconoscimento dei „diritti di Dio”*, IGP XXV, 1, s. 617-620.

108. *Europa musi odnaleźć swą głęboką tożsamość* (Przemówienie do przedstawicieli świata nauki, kultury i sztuki, 24 V), ORpol. 23(2002) nr 7-8, s. 23-25; toż: *L'opera dei santi Cirillo e Metodio contributo eminente al formarsi delle comuni radici cristiane dell'Europa*, IGP XXV, 1, s. 874-882.

109. *Wartości chrześcijańskie duchowym fundamentem Europy* (Przesłanie papiejskie do uczestników Europejskiego Kongresu Naukowego nt. „Ku konstytucji europejskiej?”, 20 VI 2002), ORpol. 23(2002) nr 10-11, s. 32-34; toż: *Nel processo in atto verso un nuovo ordinamento istituzionale ispirarsi con fedeltà creativa alle radici cristiane che hanno segnato la storia europea*, IGP XXV, 1, s. 1030-1034.

2003

110. *Europa musi odnaleźć chrześcijańską tożsamość* (Przesłanie do kard. Christoph Schönborna z okazji Środkowoeuropejskiego Dnia Katolików w Austrii, 8 VI), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 5-6; toż: „*È urgente che l'Europa riacquisti e viva nuovamente la sua identità cristiana per trasmettere i valori*”, IGP XXVI 1, s. 919-921.

111. Adhortacja [...] *Ecclesia in Europa* (28 VI), ORpol. 24(2003) nr 7-8, s. 4-39; toż: Esortazione Apostolica [...] *Ecclesia in Europa*, IGP XXVI, 1, s. 1004-1083.

112. *Współpraca między religiami i kulturami* (Audiencja dla ministrów spraw wewnętrznych krajów Unii Europejskiej, 31 X), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 19-20; toż: „*Coesione sociale e pace non possono essere raggiunte cancellando le peculiarità religiose di ogni Popolo*”, IGP XXVI, 2, s. 686-689.

2004

113. *Europo, bądź wierna swoim korzeniom* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 2 V), ORpol. 25(2004) nr 6, s. 37; toż: *La linfa vitale del Vangelo assicura all'Europa uno sviluppo coerente con la sua identità*, IGP XXVII, 1, s. 550-552.

114. *Ewangelia ukształtowała wasz kraj* (Przemówienie do nowego ambasadora Ukrainy, 7 V), ORpol. 25(2004) nr 7-8, s. 18; toż: *L'eredità cristiana costituisce il tratto distintivo della Nazione non intaccato in profondità neppure dalla funesta dittatura comunista*, IGP XXVII, 1, s. 574-579.

2005

115. *O zachowanie własnej tożsamości i uznanie tożsamości innych* (Orędzie [...] na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2005 r., 24 I), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 7-9; toż: „*I mezzi della comunicazione sociale: al servizio della comprensione dei popoli*, IGP XXVIII, s. 91-93.

BENEDYKT XVI

2005

1. *Rodzina chrześcijańska wspólnotą wychowania i wiary* (Przemówienie do uczestników Kongresu Diecezji Rzymskiej, 6 VI), ORpol. 26(2005) nr 9, s. 30-33; toż: *La parola della Chiesa, la testimonianza e l'impegno pubblico delle famiglie cristiane possono contrastare il predominio del relativismo e della libertà anarchica*, IB I, s. 200-208.

2006

2. *Chrzest zobowiązuje nas do świętości* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 I), ORpol. 28(2007) nr 3, s. 38-39; toż: „*Riscoprire con gioia la bellezza del Battesimo*”, IB II, 1, s. 39-42.

3. *Rola uniwersytetów w Europie trzeciego tysiąclecia* (Przemówienie do uczestników seminarium zorganizowanego przez Kongregację Edukacji Katolickiej, 1 IV), ORpol. 27(2006) nr 8, s. 21-22.

2007

4. *Chrzest zobowiązuje nas do świętości* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 I), ORpol. 28(2007) nr 3, s. 38-39; toż: „*La meta della santità costituisce la vocazione di tutti i battezzati*”, IB III, 1, s. 34-37.

5. *Wartości uniwersalne ukształtowane przez chrześcijaństwo są duszą Europy* (Przemówienie do uczestników kongresu zorganizowanego przez Komisję Episkopatów Wspólnoty Europejskiej – COMECE, 24 III), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 34-35; toż: *Edificate una nuova Europa libera dalla singolare forma di „apostasia” da se stessa*, IB III, 1, s. 552-555.

6. Encyklika [...] *Spe salvi* (30 XI), ORpol. 29(2008) nr 1, s. 4-24; toż: Lettera Enciclica *Spe Salvi*, IB III, 2, s.662-707.

2008

7. *Święty, który ochrzcił Ormian i schryścianizował ich kulturę* (Przemówienie na dziedzińcu św. Grzegorza, 22 II), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 28-29; toż: *Nel Vangelo l'identità del popolo armeno*, IB IV, 1, s. 297-298.

8. *Pięćdziesiątnica – chrzest Kościoła* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 11 V), ORpol. 29(2008) nr 6, s. 59; toż: *La Pentecoste battesimo della Chiesa*, IB IV, 1, s. 768-772.

2009

9. *Wasza ziemia była miejscem spotkania różnych ludów, tradycji i kultur* (Przemówienie powitalne, Praga, 26 IX), ORpol. 30(2009) nr 11-12, s. 11-1; toż: *La verità del Vangelo fa prosperare la società*, IB V, 2, s. 257-260.

2010

10. *Chrzest oświeca światłem Chrystusa i wprowadza w tajemnicę „Boga-z-nami”* (Homilia podczas Mszy św. w Niedzielę Chrztu Pańskiego, 10 I), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 21-22; toż: *La fede è un dono da riscoprire e testimoniare*, IB VI, 1, s. 37-41.

11. *Chrzest – powtórne narodziny* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 10 I), ORpol. 31(2010) nr 3-4, s. 41; toż: „*Il modello di una società di fratelli*”, IB VI, 1, s. 42-46.

12. *Chrześcijański fundament społeczeństwa nowoczesnego i wielokulturowego* (Spotkanie z królową, Edynburg, 16 IX), ORpol. 31(2010) nr 10, s. 14-15; toż: *Il fondamento cristiano di una società moderna e multiculturale*, IB VI, 2, s. 212-214.

13. *Dialog między kulturami wzbogaca całą wspólnotę* (Przemówienie pożegnalne, Birmingham, 19 IX), ORpol. 31(2010) nr 11, s. 44-45; toż: *Il dialogo tra culture e religioni arricchisce l'intera comunità*, IB VI, 2, s. 273-274.

2011

14. *Złożyłem hołd chorwackiej kulturze i tradycji* (Audiencja generalna, 8 VI), ORpol. 32(2011) nr 7, s. 16-18; toż: *Cristo è una speranza affidabile per l'Europa*, IB VII, 1, s. 791-800.

15. *Chrońcie dziedzictwo moralne i kulturowe, bo ono jest podstawą pokoju i szacunku* (Spotkanie z władzami Republiki San Marino, 19 VI), ORpol. 32(2011) nr 8-9, s. 18-19; toż: *Per una convivenza pacifica e rispettosa*, IB VII, 1, s. 877-880.

2012

16. *Chrzest jest nowym narodzeniem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 I), ORpol. 33(2012) nr 2, s. 27; toż: *Ognuno di noi è voluto e amato da Dio*, IB VIII, 1, s. 37-40.

17. *Brak „sacrum” zubaża kulturę* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Bożego Ciała, 7 VI), ORpol. 33(2012) nr 7-8, s. 36-38; toż: *Ritorno al sacro*, IB VIII, 1, s. 716-719.

18. *Aby odnaleźć to, co dla wiary najistotniejsze* (Przemówienie podczas uroczystości podpisania adhortacji apostołskiej *Ecclesia in Medio Oriente* w Harrisie, 14 IX), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 8-10; toż: *Per ritrovare l'essenziale della fede*, IB VIII, 2, s. 189-193.

19. *Świadkowie piękna wiary* (Przesłanie do uczestników XVII sesji publicznej Akademii Papieskich, 21 XI), ORpol. 34(2013) nr 1, s. 30-32; toż: *L'artista, come la Chiesa, testimone della bellezza della fede*, IB VIII, 2, s. 628-632.

FRANCISZEK

2013

1. *Teolodzy są pionierami dialogu z kulturami* (Audiencja dla uczestników sesji plenarnej Międzynarodowej Komisji Teologicznej, 6 XII), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 35-36.

2014

2. *Pamięć, odwaga, utopia* (Przemówienie w Radzie Europy, 25 XI), ORpol. 35(2014), ORpol. 35(2014) nr 12, s. 14-18.

2015

3. *Rozbudzajcie wiarę tych, którzy o niej zapomnieli* (Przemówienie do członków Drogi Neokatechumenalnej, 6 III), ORpol. 36(2015) nr 3-4, s. 29-30.

2016

4. *Miłosierdzie Boże jest silniejsze od podziałów* (Audiencja generalna, 20 I), ORpol. 37(2016) nr 2, s. 35-36.

5. *Zadanie domowe* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Panski”, 10 I), ORpol. 37(2016) nr 2, s. 39-40.

6. *List poświęcony zaangażowaniu wiernych świeckich w życie publiczne* (9 III), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 4-6.

7. *Pozostaję tutaj, ale sercem idę z wami* (Przemówienie do członków Drogi Neokatechumenalnej, 18 III), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 28-29.

8. *List [...] do kard. Pietra Parolina [z okazji 1050 lecia Chrztu Polski]* (4 IV), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 56-57.

9. Posynodalna adhortacja *Amoris laetitia* o miłości w rodzinie (Rzym, 19 III 2016), nr 79, 169, 230.

10. *List poświęcony zaangażowaniu wiernych świeckich w życie publiczne* (9 III), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 4-6.